

โมเดลการศึกษาและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ

Educational Model National Qualification Framework

รศ.ดร.วิเชียร ชูติมาสกุล

บทคัดย่อ

การศึกษามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อสนองต่อความต้องการและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ความท้าทายของการศึกษา คือ การพัฒนาศักยภาพของคนให้สามารถพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศให้เจริญก้าวหน้า ความมุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาเพื่อมาตรฐานและความสอดคล้องต่อความต้องการของตลาดแรงงาน รัฐบาลได้ประกาศพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติโดยความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บทความนี้นำเสนอประเด็นปัญหาของการศึกษากับมาตรฐานผลการเรียนรู้ และแสดงอีกหนึ่งมุมมองเพื่อสะท้อนการพัฒนาศึกษาอย่างยั่งยืนด้วยโมเดล 4+1 ของการพัฒนาศึกษาอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาและนโยบายการศึกษา กระบวนการบริหารจัดการการศึกษา การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา และสภาพแวดล้อมทางการศึกษา เช่น มาตรฐานและคุณภาพการศึกษา ความเป็นสากลและการใช้ภาษา ซึ่งเป็นปัจจัยช่วยสนับสนุนการพัฒนาศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ส่วนกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติเป็นมาตรฐานการศึกษาอันหนึ่งในส่วนของสภาพแวดล้อมทางการศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศึกษาไทยทุกระดับชั้นในสถานบันการศึกษาต่าง ๆ ให้ผู้สำเร็จการศึกษาในสาขา/สาขาวิชาเดียวกันมีคุณภาพขั้นต่ำใกล้เคียงกันและสามารถก้าวสู่มาตรฐานการศึกษาระดับสากลได้

คำสำคัญ: โมเดลการศึกษา, กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

Abstract

Education has been continuously developed to support the needs of social and economic development. The challenge of education is to keep people self-developed for their own society and country growth. Education development must conform with the needs of market place. The Thai government has declared the national education laws, thus becoming the responsibility of the Ministry

รองศาสตราจารย์/รองคณบดีอาวุโสฝ่ายวิชาการ

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

of Education. This law is used as a guideline for human resource development. This paper presents the problem issues of education and standard learning outcome, and the point of view of an education development model called 4+1 model of sustainable education development. Such a model is composed of an education stakeholder and policy, an education process management, the use of educational information technology, and an education environment, such as an education standard and quality, globalization, and languages. The smart management of these components will help the achievement of education development. In addition, the National Qualification Framework (NQF) which is one of educational environments is employed as a guideline for Thailand's education development of all levels and for all educational institutes. This will guarantee that any graduates with the same program from different educational institutes will have the same academic standard and will be able to compete with the educational world benchmark.

Keywords: Educational Model, National Qualification Framework

การศึกษาที่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การศึกษาจำเป็นต้องมีการบูรณาการเพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้เชิงประจักษ์ สามารถประสมประสานความรู้เพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ แต่ระบบการศึกษาไทยส่วนใหญ่เอาวิชาเป็นตัวตั้งและแยกชีวิตออกจากการศึกษา วิธีการเรียนการสอนเป็นแบบท่องจำ ทำให้คิดไม่เป็นซึ่งเป็นการทำลายฐานความรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2547) ด้วยความสำคัญของการศึกษา รัฐบาลจึงประกาศพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม ปี พ.ศ. 2545 (ราชกิจจานุเบกษา, 2542) โดยนิยามการศึกษา ตามมาตรา 4 หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่วนมาตราอื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยช่วยสนับสนุนการศึกษา มีหัวข้อดังนี้

มาตรา 22 การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียน

สำคัญสุด

มาตรา 24 กระบวนการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับความสนใจและถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะจากประสบการณ์จริง

มาตรา 63 รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการศึกษาและเรียนรู้ ไม่ใช้การหาผลประโยชน์

มาตรา 64 ส่งเสริมการพัฒนาตำรา

มาตรา 65 การพัฒนาบุคลากร ผู้ผลิตทรัพยากรการศึกษา

มาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการทำเทคโนโลยีทางการศึกษา

มาตรา 68 จัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

มาตรา 69 รัฐต้องจัดตั้งหน่วยงานกลาง ที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนส่งเสริมและประสานงานวิจัย และประเมินคุณภาพการผลิตและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว พบว่าเป็นการกำหนดมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติใน 3 ประการหลัก คือ (1) คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก คนไทยเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข (2) แนวการจัดการศึกษาจัดการเรียนรู้ ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ และการบริหารโดยใช้ สถานศึกษาเป็นฐาน และ (3) แนวการสร้างสังคม แห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งความรู้ การสร้างวิถีการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง โดยจัดการศึกษาออกเป็น 4 ระดับ คือ มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการอาชีวศึกษา และ มาตรฐานการอุดมศึกษา ซึ่งรัฐบาลให้ความสำคัญต่อ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จะเป็นกำลังสำคัญในการ พัฒนาสังคมและประเทศ พร้อมทั้งสามารถแข่งขันกับ นานาประเทศได้

จากการเปิดโลกเสรีทางการศึกษาของเขตการค้า เสรี (Free Trade Area-- FTA) และการรวมตัวของ ประชาคมอาเซียน ทำให้ประเทศไทยต้องปรับตัวเพื่อ ให้การบริการทางการศึกษาไทยเป็นที่ยอมรับของ นานาประเทศ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2549; สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2553) การพัฒนา การศึกษาของไทยจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพของหลักสูตร และคุณภาพของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน การ ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดสภาพแวดล้อม การศึกษาให้เหมาะสม เพื่อเพิ่มศักยภาพคนไทยให้ สามารถแข่งขันกับต่างชาติได้ ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ประจักษ์ แล้วว่าประเทศไทยยังคงต้องพัฒนาการศึกษา เพื่อสามารถ ก้าวสู่ความเป็นผู้นำทางการศึกษาของภูมิภาค หรือ ประชาคมอาเซียน และโลกได้

เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วย สนับสนุนการศึกษาให้ก้าวหน้า เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษาเป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และพัฒนาความรู้ตนเองได้ อย่างรวดเร็ว เป็นช่องทางที่เปิดโอกาสทางการศึกษา ซึ่งสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จำเป็นต้องปรับเปลี่ยน

การบริหารจัดการ หลักสูตรหรือโปรแกรมการศึกษา วิธีการจัดการการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่รองรับ การเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้นการปรับรูปแบบ การศึกษา การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาทั้งในและ นอกกระบบ การศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการ ของชาติและโลก หลักสูตรพลวัต (dynamic curriculum) หลักสูตรที่สนับสนุนภูมิปัญญาไทย/ท้องถิ่น และหลักสูตร ทางออนไลน์ เป็นสิ่งที่ต้องพิจารณา

ประเด็นการศึกษากับมาตรฐานผลการเรียนรู้

คุณภาพผู้เรียนจะขึ้นกับเอกลักษณ์ของแต่ละ สถาบันการศึกษาทำให้มีมาตรฐานผลการเรียนรู้ (learning outcome) และการประเมินการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ในอดีตการศึกษาไทยยังไม่มีกำหนดคุณลักษณะของ ผู้เรียนไว้อย่างชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ มาเลเซีย และ ประเทศต่าง ๆ ในยุโรป ซึ่งมีการพัฒนามาตรฐานคุณวุฒิ การศึกษาแห่งชาติหรือลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและวัดผลการเรียนรู้ และเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของประเทศนั้น ๆ ซึ่งเป็นการประกันคุณภาพการศึกษา และทำให้ภาคธุรกิจ หรือองค์กรใด ๆ ที่ต้องการบุคลากรสามารถเชื่อมั่น ในคุณภาพคนที่จะทำงานในองค์กร แต่ประเทศไทย เมื่อพิจารณามาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาของหลักสูตรที่ ความเหมือนและ/หรือใกล้เคียงกันในสถาบันการศึกษา ต่าง ๆ กลับมีคุณภาพแตกต่างกัน จึงเป็นที่มาของการประกาศกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thailand Qualification Framework--TQF) ในปี พ.ศ. 2552 ซึ่งยังคงต้องขยายผลเพื่อใช้ในระดับการศึกษา ปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการอาชีวศึกษาต่อไป

เมื่อพิจารณาปัญหาผู้เรียนระดับอุดมศึกษา ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ (learning outcome) ที่ปรากฏในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิฯ โดยการสำรวจ นักศึกษาจำนวน 98 รายในปี พ.ศ. 2554 เรื่องประเด็น ปัญหาของการพัฒนาประเทศไทย สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ด้านคุณธรรม จริยธรรม

1. มีความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ค่านิยม และ ขาดความรับผิดชอบต่อการกระทำ
2. ไม่กล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกที่ควร หรือสิ่งที่เป็นความจริง
3. จิตสำนึกยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน หรือ เอาเปรียบสังคม
4. ขาดความรับผิดชอบต่อตน สังคม และ ประเทศชาติ
5. ละเลยในกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อกฎหมาย
6. ขาดจรรยาบรรณ เกี่ยวข้องกับระบบอุปถัมภ์ทางการศึกษา
7. ขาดความซื่อสัตย์ และเสียสละต่อประเทศชาติ
8. ภาวะความเป็นผู้นำไม่มากพอ
9. ขาดความสามัคคี
10. ขาดความละเอียด ประโยชน์ที่ง่ายขายคล่อง หรือ มีการปลอมแปลงผลการศึกษา

ด้านความรู้

1. มีความรู้ไม่ต่อเนื่องหรือความเชื่อมโยงความรู้ของทุกระดับการศึกษา
2. ความไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ รู้ลึกในความรู้ของสาขา/สาขาวิชาที่เรียน
3. เน้นท่องจำ มากกว่าการประยุกต์ใช้

ด้านทักษะทางปัญญา

1. ขาดการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์
2. มีการบริโภคสื่อ/ข้อมูล โดยขาดการวิเคราะห์หาข้อเท็จจริงจากหลายแหล่งข้อมูล
3. ขาดทักษะวิชาชีพ ความไม่พร้อมแก้ไขปัญหาจริงในสภาพการทำงานจริง
4. ขาดการคิดวิเคราะห์ มีความเข้าใจว่าเรียนสูงชีวิตจะดีขึ้น

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ (ทักษะทางสังคม)

1. ใช้ความรู้สึกตนเป็นเครื่องชี้วัดในการตัดสินใจ
2. ขาดการเอื้อต่อการแก้ไขปัญหากลุ่มอย่างสร้างสรรค์
3. ขาดการยอมรับ/รับฟังในความต่าง หรือ ไม่ยอมรับความจริง
4. ถูกทำลายสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อผลประโยชน์ของบางกลุ่ม
5. ขาดสปิริต ความจริงจังและจริงจังในการปฏิบัติงาน
6. เลี่ยงความรับผิดชอบ กรณีมีช่องว่างในกฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติ หรือขาดบทลงโทษ
7. มีความขัดแย้งทางการศึกษา หรือ การขาดความเท่าเทียมกันระหว่างบุคคล
8. ขาดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
9. มีพฤติกรรมตามค่านิยมต่างประเทศ ตาม ชื่อแบรนด์

ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1. อ่อนคณิตศาสตร์
2. ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาที่สองในการสื่อสารกับต่างประเทศ
3. ไม่สามารถนำเสนอข้อมูลแก่ผู้อื่นได้
4. ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไม่เพียงพอ
5. ความไม่สะดวกจากทรัพยากรการศึกษา หรือ ปัจจัยสนับสนุนการศึกษาไม่เพียงพอ

จากปัญหาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่พัฒนาบุคลากรในระดับอุดมศึกษา จึงกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน ใน 6 ระดับคุณวุฒิ คือ ระดับอนุปริญญา (3 ปี) ปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง และปริญญาเอก รายละเอียดพบในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกรอบมาตรฐาน

คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) ส่วนสาขา/สาขาวิชาที่เน้นทักษะทางปฏิบัติต้องเพิ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย

บทบาทและความสำคัญของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติกับการพัฒนาการศึกษา

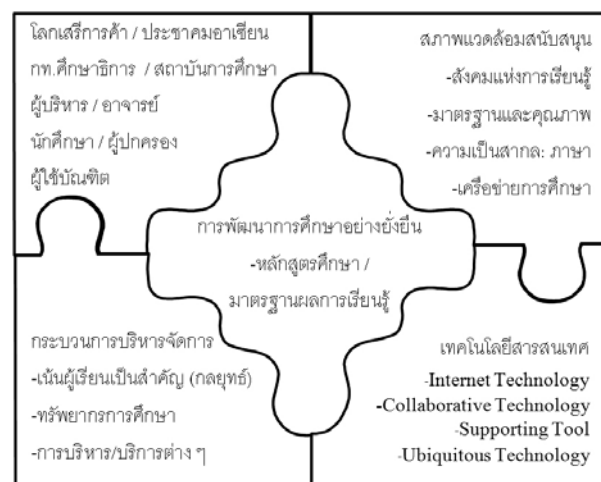
กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติเริ่มพัฒนาในปี พ. ศ. 2545 และประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ. 2552 โดยมีสาระสำคัญเพื่อการพัฒนาการศึกษา ดังนี้ (จิรณี ดันติรัตนวงศ์, 2552)

1. เป็นเครื่องมือในการนำแนวนโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม
2. มุ่งเน้นที่มาตรฐานผลการเรียนรู้ (learning outcome) ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำเชิงคุณภาพเพื่อประกันคุณภาพบัณฑิต
3. มุ่งประมวลกฎเกณฑ์และประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเข้าไว้ด้วยกันและเชื่อมโยงให้เป็นเรื่องเดียวกัน
4. เป็นเครื่องมือการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความเข้าใจและความมั่นใจในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง/มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น นักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ ชุมชน สังคมและสถาบันอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่คาดว่าจะพึงมี
5. มุ่งให้คุณวุฒิหรือปริญญาของสถาบันใด ๆ ของประเทศไทยเป็นที่ยอมรับและเทียบเคียงกันได้กับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ โดยเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดหลักสูตรตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย โดยมั่นใจถึงคุณภาพของบัณฑิตซึ่งจะมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวัง สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขภาคภูมิใจ และเป็นที่พึงพอใจของนายจ้าง

6. ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

โมเดลการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน

การพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน (sustainable educational development) เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้มีศักดิ์ศรี สมกับคุณค่าความเป็นมนุษย์ สามารถแข่งขันในบริบทสังคมโลก และร่วมสร้าง สถานการณ์ความเป็นมนุษย์ จากการประยุกต์ใช้โมเดลการพัฒนา ระบบและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการ พัฒนารูปแบบการศึกษาแบบยั่งยืนที่เป็นเป้าหมายหลัก อันหนึ่งในการพัฒนาประเทศ โดยมีปัจจัยเพื่อสนับสนุน การพัฒนาการศึกษารวม 4 องค์ประกอบ คือ ด้านผู้เกี่ยวข้อง และนโยบายการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา การบริหารจัดการการศึกษา และสภาพแวดล้อมทางการศึกษา เรียกรวมว่าโมเดล 4+1 ของการพัฒนาการศึกษาแบบยั่งยืน ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 จะเป็นแรงผลักดันให้การศึกษา ในภาพรวมบรรลุตามเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษา และสามารถเท่าเทียมนานาชาติได้ ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 โมเดล 4+1 ของการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน

ผู้เกี่ยวข้องและนโยบายการศึกษา: ความร่วมมือกันของผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ ด้านการศึกษา เพื่อร่วมกำหนดนโยบายการศึกษา ประกอบด้วย

1. การเปิดโลกเสรีการค้า และประชาคมอาเซียน เป็นแรงผลักดันให้ระบบการศึกษาต้องสามารถพัฒนา

บุคลากรที่มีศักยภาพในการแข่งขันระดับนานาชาติได้

2. กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้นำการศึกษาไทย เพื่อจะขึ้นนำการเปลี่ยนแปลงของการศึกษา การรวมพลัง และประสานงานด้านการศึกษา รวมทั้งการกระจาย ความรับผิดชอบสู่สถาบันการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ

3. สถาบันการศึกษา สนับสนุนการศึกษาทั้ง รูปแบบปกติและทางออนไลน์ เพื่อพิจารณาตลาด การศึกษา ความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้อง การส่งเสริม การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการแข่งขันด้านคุณภาพ การศึกษา

4. ผู้บริหารสถาบันการศึกษา และครูอาจารย์ เป็นผู้บริหารและผู้บริหารด้านการศึกษา จัดการหลักสูตร และสนับสนุนวิธีการเรียนการสอนที่ต้องมีความรู้ ทักษะ และเจตคติการให้บริการแบบปกติและแบบเสมือนได้

5. นักศึกษา / ผู้เรียน ต้องมีทักษะการเรียนรู้ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งผู้ที่ต้องการดูแลเป็นพิเศษ (พิการ) ต้องได้โอกาสในการศึกษาเท่าเทียมกัน ส่วนคน ทั่วไปสามารถใช้ระบบเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เข้าสู่การศึกษาในระบบการศึกษาได้

6. สถานประกอบการหรือผู้ใช้บัณฑิต ร่วมกำหนด บัณฑิตที่พึงประสงค์ หรือให้โอกาสการจัดการศึกษา โดยสถานประกอบการ

7. นโยบายการศึกษา ควรพิจารณาเส้นทาง อาชีพของการเรียนรู้ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการให้บริการด้านการศึกษา การประชาสัมพันธ์ การรับสมัคร การชำระเงิน การกู้ยืม ความช่วยเหลือผู้เรียน การให้ทุนการศึกษา และการรับฟัง ความคิดเห็น เพื่อบูรณาการการจัดการศึกษาอย่าง อัตโนมัติ

เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา เป็น เครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนการศึกษาเกิดให้ประสิทธิภาพ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น เทคโนโลยี อินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีเพื่อความร่วมมือ (collaborative technology) เทคโนโลยีเชิงออบเจกต์ และเทคโนโลยี การใช้งานทุกหนทุกแห่ง (ubiquitous technology)

อย่างสมเหตุสมผล ซึ่งจะได้มาซึ่งความโปร่งใสและการ เปิดเผยในการบริหารจัดการและการบริการผู้เรียนได้ดีขึ้น นำมาซึ่ง

1. การกระจายโอกาสทางการศึกษา จากการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดทำมาตรฐานข้อมูล การศึกษาในมิติต่าง ๆ เช่น ความครบถ้วน ถูกต้อง ความสอดคล้องกัน ไม่ซ้ำซ้อน รวดเร็ว ทันสมัย น่าเชื่อถือ และสามารถเชื่อมโยงเพื่อเข้าถึงข้อมูล พร้อมทั้งการ ตรวจสอบ

2. การศึกษายามต้องการ เป็นการเรียนรู้ตลอดชีพ โดยปราศจากข้อจำกัดด้านสถานที่

3. การศึกษาที่ต้องการทักษะการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ ขณะเดียวกันสถาบันการศึกษาต้องให้การ สนับสนุนด้านเทคนิคทางออนไลน์

4. การเพิ่มช่องทางในการเรียนรู้ เป็นแบบ ห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ห้องเรียนแบบสมาร์ต หรือ ห้องเรียนเสมือนจริง

อย่างไรก็ตามการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ต้อง พิจารณาด้านความมั่นคง (safety) ของระบบ และความเป็น ส่วนคน (privacy) รวมทั้งการสร้างสื่อจากนวัตกรรม การเรียนรู้ใหม่ ๆ

การบริหารจัดการการศึกษา เน้นการบริหาร โครงการ (project management) พัฒนาระบบการศึกษา และการบริหารกระบวนการศึกษา (educational process management) ที่มีระเบียบวิธีการดำเนินการที่สอดคล้อง กับหลักการ แนวทางและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ของประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยมาตรฐานด้านการบริหาร จัดการการอุดมศึกษา [9]

1. การบริหารระบบการศึกษา ต้องปฏิบัติตาม มาตรฐานด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษา โดยใช้ หลักธรรมาภิบาล และพันธกิจของการอุดมศึกษาอย่างมี คุณภาพ คือ การสอน วิจัย บริการสังคม และทุนบำรุง ศิลปวัฒนธรรมไทย โดยการจัดหาบุคลากรและทรัพยากร ทางการศึกษาที่เพียงพอ การให้บริการภายในสถาบัน การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และการให้บริการที่ดีแก่ผู้เรียน

ส่วนในระดับท้องถิ่นควรมีโมเดลการเรียนรู้ของชุมชน และมีแนวทางปฏิบัติที่ดีเพื่อประสิทธิผลของการศึกษา

2. การบริหารกระบวนการศึกษา เป็นขั้นตอนต่าง ๆ ของการพัฒนาผู้เรียน ต้องมีกลยุทธ์การเรียนการสอน และกลยุทธ์การประเมินผลคุณภาพของผู้เรียนที่สมเหตุสมผล โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สภาพแวดล้อมทางการศึกษา เป็นปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นแรงผลักดัน เพื่อกำหนดทิศทางผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น คุณภาพ มาตรฐาน การใช้ ภาษา ความเป็นสากล เครือข่ายการศึกษา และสังคม แห่งการเรียนรู้ เนื่องจาก

1. การใช้ภาษาเพื่อสื่อสารกับต่างประเทศ สามารถ ก้าวสู่ความเป็นสากล

2. เครือข่ายการเรียนรู้ การสร้างความร่วมมือหรือ พันธมิตรทางการศึกษา เพื่อสร้างจุดแข็งแกร่งทาง การศึกษา

3. การมีความร่วมมือกับภาคธุรกิจ สถาน ประกอบการหรือผู้ว่าจ้าง (business arm)

4. ต้องมีคุณธรรม จริยธรรม

ปัจจัยทั้ง 4 องค์ประกอบ ถ้าได้พิจารณาให้ ครบถ้วน จะเป็นส่วนช่วยให้การพัฒนาการศึกษาลุล่วงได้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเน้นมาตรฐานผลการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนควรได้รับในแต่ละช่วงระดับการศึกษา

บทวิเคราะห์

โจทย์สำคัญของการประยุกต์ใช้กรอบมาตรฐาน คุณวุฒิแห่งชาติ คือ (1) กรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ จะเป็นการประกันคุณภาพการศึกษาไทยจริงหรือไม่ (2) กรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติจะช่วยยกระดับการ ศึกษาไทยให้เท่าเทียมสากลได้จริงหรือไม่ และ (3) กรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติช่วยให้นักศึกษาที่จบจาก สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในสาขา/สาขาวิชาเดียวกันมี คุณภาพขั้นต่ำใกล้เคียงกันหรือไม่ เมื่อพิจารณาตาม มาตรฐาน ผลการเรียนรู้ตามหัวข้อ 2 และสามารถแก้ปัญหาได้ คำตอบ ในประเด็นดังกล่าวน่าเป็นจริง โดยอาศัยความร่วมมือ

ของทุกส่วนงานตามโมเดล 4+1 ของการพัฒนาการศึกษา อย่างยั่งยืน

คุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นผลจากการพัฒนา การศึกษาและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพต้องสามารถนำระบบ มาใช้งานได้จริง มีประสิทธิภาพ น่าเชื่อถือ สามารถ ปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ได้ง่าย และนำสิ่งที่มีอยู่เดิมดี ๆ กลับมาใช้ใหม่

การใช้งานได้จริง (usability)

1. นโยบายการศึกษาแห่งชาติที่เป็นไปได้และ ไม่กำกวม และผู้เกี่ยวข้องต้องเข้าใจนโยบายการศึกษา แห่งชาติอย่างถ่องแท้

2. สอดคล้องกับสถานะแวดล้อม เศรษฐกิจและ สังคมความเป็นอยู่ของประชาชน

3. พัฒนาคนที่พร้อมสู่การทำงานจริงในตลาด แรงงาน

4. มีการบริหารความเสี่ยงและความผิดพลาดได้

5. ระบบศึกษาที่จูงใจและเป็นที่น่าสนใจ

6. เข้าถึงประชาชน มีรูปแบบหรือช่องทางการ ศึกษาที่หลากหลาย

7. มีเข้าใจความต้องการของชาติมากกว่าทำตาม คำนิยม

การมีประสิทธิภาพ (efficiency)

1. การพัฒนาภายใต้งบประมาณการศึกษา ตาม ความต้องการของประชาชน

2. เป็นที่ที่ต้องการของท้องถิ่น และเป็นที่ยอมรับของ ผู้ใช้แรงงาน

3. ความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาจากกลุ่ม ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. การพัฒนาบุคลากรของชาติพร้อมใช้งาน ทันเวลา

5. การบริหารการศึกษาที่เฉียบคม ทันสมัย ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน

6. มีศักยภาพ และบริหารการศึกษามี ประสิทธิภาพ

7. มีบุคลากรที่ทุ่มเท และทำงานจริง

8. ผลลัพธ์จากการใช้ภาษาประชาชนเป็นที่พึงพอใจ

ความน่าเชื่อถือ (reliability)

1. ทำงานไม่ผิดพลาด ไม่เสียประโยชน์ มีความมั่นคง ซื่อสัตย์ต่อประชาชน
2. ทำตามหน้าที่
3. สร้างคนดีเก่ง มีความรู้คู่คุณธรรมทำงานเพื่อพัฒนาประเทศชาติได้จริง

4. เป็นที่ต้องการของประชาชน

5. โปร่งใส เปิดเผย

การบำรุงรักษาง่าย (maintainability)

1. สามารถพัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ง่าย
2. มีแผนพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ปรับเปลี่ยนได้ตามเหมาะสมเพื่อประโยชน์ของสังคม

3. สานต่อนโยบายของชาติ และต่อยอด

4. แก้ไขสถานการณ์การศึกษาได้ดี

5. สนับสนุนการทำงาน ไม่จับผิด

การนำสิ่งดีกลับมาใช้ใหม่ (reusability)

1. นำทรัพยากรของชาติมาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทำตามสัญญา

3. แบบอย่างการศึกษาที่ดีได้

จากคุณภาพของการศึกษาดังกล่าว การศึกษาอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ในการสนับสนุนการเรียนรู้ การศึกษาที่พึงตนเองได้ ภายใต้การพัฒนาคนที่ดีเก่งเด่นภาษา เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมและการลดช่องว่างทางดิจิทัลให้เกิดความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงแหล่งความรู้ เป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ

รูปแบบการศึกษาในปัจจุบันและอนาคตจะเป็นการศึกษาแบบรวมพลัง (collaborative education) การใช้เครื่องมือสนับสนุนการศึกษาทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นการศึกษาที่ปราศจากขอบเขต (border) มีหลักสูตร

ที่หลากหลายทั้งภูมิปัญญาไทยถึงนานาชาติ หลักสูตรที่ชุมชน-สังคมมีส่วนร่วม ที่สร้างความเป็นผู้นำทางการศึกษาบางเรื่องได้ การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างสิทธิบัตรทางปัญญา มีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์สามารถสนองความต้องการของชาติและนานาชาติได้ดี มีการสร้างเส้นทางอาชีพ (career path) ให้คนของชาติโดยใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อสร้างความเจริญเติบโตและการพัฒนาประเทศ

ข้อสรุป

การพัฒนาการศึกษาเป็นสิ่งที่ทุกประเทศให้ความสำคัญ เนื่องจากเป็นการพัฒนาบุคลากรของชาติที่เป็นทรัพยากรสำคัญในการผลักดันการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า ประเทศไทยมีการประกาศพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542 และเพิ่มเติม ปี พ.ศ. 2545 เพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาการศึกษาไทยให้เท่าเทียมนานาชาติ รวมทั้งการประกาศแนวทางปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้บัณฑิตมีลักษณะตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามระดับการศึกษา และสาขา/สาขาวิชาเรียน การเข้าร่วมในประชาคมอาเซียนทำให้คนไทยต้องสามารถแข่งขันในบริบทนานาชาติได้ การใช้ภาษา ทักษะไหวพริบที่พร้อม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่บัณฑิตพึงมี การที่จะสัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์ของชาติหรือไม่ขึ้นกับความร่วมมือกันของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ การบริหารจัดการระบบและกระบวนการศึกษา และสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่เหมาะสม ตามโมเดล 4+1 ของการพัฒนาการศึกษาแบบยั่งยืน คุณภาพของบัณฑิตเป็นตัวชี้วัดคุณภาพของระบบการศึกษาว่าดำเนินได้ตามเป้าหมายได้เพียงใด คุณภาพการศึกษาควรพิจารณาการนำระบบมาใช้งานได้จริงและง่าย มีประสิทธิภาพ น่าเชื่อถือ ปรับเปลี่ยนได้ง่ายตามสถานการณ์ และการนำสิ่งเดิมที่ดีกลับมาใช้งานใหม่ได้ การศึกษาในอนาคต

จะเป็นแบบพันธมิตรเพื่อรวมพลังโดยใช้เทคโนโลยี กระบวนการบริหารจัดการที่พร้อมการสนับสนุนวิธีการ
สารสนเทศที่สามารถให้บริการการศึกษาแบบทุกหน เรียนรู้ที่หลายหลากได้
ทุกแห่งได้ (ubiquitous education) จำเป็นต้องมี

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2552*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- จิรณี ตันติรัตนวงศ์.(2552). *เอกสารประกอบการบรรยายกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)
พ.ศ. 2552*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2549). *การค้าบริการและการลงทุนในกรอบความตกลงการค้าเสรี
ระหว่างไทย-สหรัฐเสนอต่อกรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้กระทรวงการต่างประเทศโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการ
พัฒนาประเทศไทย*. รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัย, เมษายน 2549.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542*. ค้นจาก [http://www.moe.go.th/
main2/plan/p-r-b42-01.htm](http://www.moe.go.th/main2/plan/p-r-b42-01.htm).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2547). *รายงานการปฏิรูปการศึกษาไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ ปีที่ 6(78) วันที่ 15 มิถุนายน 2547*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). *รวม กฎกระทรวง ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศ/ระเบียบ
และมติคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ / แนวทาง และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง พ.ศ. 2547-
2551*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *การศึกษา: กลไกขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน*. ค้นจาก [http://www.bic.
moe.go.th/th/images/stories/ASEAN/articles/ed-asean1.pdf](http://www.bic.moe.go.th/th/images/stories/ASEAN/articles/ed-asean1.pdf).
- Qualifications and Curriculum Development Agency, Educational Qualification*. (2011). Retrieved
from <http://www.qcda.gov.uk/24.aspx>.
- The European Higher Education Area: Bologna Process, The Qualification Framework in the
EHEA*. (2011). Retrieved from [http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/qf/
qf.asp](http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/qf/qf.asp).